

P+
SPECIAL
Jaargang 18
Week 30 | 2020

Primeur van Avans Hogeschool

Veronica Aguilos en Tahis Marti

Eerste lichting CO₂-accountants

De eerste CO₂-accountants

2 WEEK 30 | 2020

Hoeveel CO₂ stoot een melkkoe uit? Is dat hetzelfde als een stier die voor de slacht is grootgebracht? En hoeveel CO₂ moet een cateraar die dit rund koopt in het jaarverslag opnemen? Zelfs duurzame koplopers in het bedrijfsleven vinden het lastig rapporteren. Een gestructureerde CO₂-boekhouding ontbreekt. Gelukkig is er nu een allereerste lichte CO₂-accountants, afgestudeerd aan Avans Hogeschool. Wat kunnen zij berekenen?

Er is een grote kloof tussen de mensen die verantwoordelijk zijn voor de financiën van een organisatie en hun collega's die het duurzame beleid vormgeven. Dat is zelfs het geval bij bedrijven die hoog scoren in de Transparantiebenchmark van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Elk jaar opnieuw blijkt dat bedrijven de rapportage over niet-financiële informatie vooral over aan de duurzaamheids- en communicatieprofessionals overlaten. De accountants van het bedrijf zelf hebben niets nagerekend of gecheckt.

De eerste CO₂-accountants presenteren hun eindexamenscripties met baanbrekend onderzoek bij voedingsbedrijven in de Verkadefabriek in Den Bosch.

Twee recente onderzoeken tonen dat weer eens aan. Karen Maas en Marjelle Vermeulen van het Impact Centre Erasmus adviseerden het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) dan ook om tot een nieuwe benchmark te komen. Een toetssteen die geen prijs belooft voor de grootste 'openheid', maar een die werkelijk inzicht geeft in de niet-financiële prestaties. Ook het tweede onderzoek toont een verschuiving in aandacht. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) keek specifiek naar de naleving van de nieuwe Europese richtlijn die rapporteren over niet-financiële informatie verplicht stelt aan organisaties van openbaar bestuur. De overheid kan immers zelf niet achterblijven. Wat zijn de resultaten van duurzaam politiek beleid? Uit beide onderzoeken blijkt dat organisaties goed zijn in het verantwoord en hun strategie en hun beleid. Ze kunnen daarover mooie verhalen vertellen. Maar het rapporteren over concrete doelen en het bereiken daarvan schiet danig tekort. Of bedrijven werkelijk duurzamer zijn geworden is daardoor slecht te beoordelen. Ze zijn niet goed in het becijferen van hun prestaties en de impact van hun inspanningen.

Het lectoraat Sustainable Finance and Accounting van Avans Hogeschool ziet de oorzaak van dit tekortschieten in de gebrekkige inrichting van de duurzame boekhouding. Als gevolg daarvan is ook de integrale rapportage mager, waar de financiële jaarcijfers en het duurzaamheidsverslag samenkomen. Tijdens hun studie krijgen de studenten Finance & Control en Accountancy mee dat een bedrijf goed moet zijn in 4 activiteiten: Richten (strategie en beleid), Inrichten (managementinformatiesysteem op orde hebben), Verrichten (de activiteiten) en Berichten (de rapportage). Met die basis in hun rugzak vinden de studenten bij onderzoek naar de kwaliteit van de niet-financiële dan wel duurzaamheidsinformatie en integrated reporting veel tekortkomingen in het managementinformatiesysteem (MIS). De oplossing ligt in het verbreden van de kennis van financiële professionals. Welke informatie hebben zij nodig voor het kunnen inrichten van een MIS die ook andersoortige kapitalen (Intellectueel, Menselijk, Sociaal en Natuurlijk) waardeert? Zo zou je voor die kapitalen ook een eigen balans en een winst- en verliesrekening kunnen opstellen. Daar-

door kan een onderneming beter inzicht krijgen in de activiteiten waar waarde wordt gecreëerd dan wel waarde verloren gaat.

Dat is allemaal gemakkelijker gezegd dan gedaan. Het is veel werk om het in praktijk te brengen. Toch wil Avans Hogeschool toekomstige financiële professionals de kennis en kunde meegeven om die niet-financiële informatie beter te kunnen begrijpen en daarover te rapporteren, waardoor de leiding van het bedrijf beter kan managen op duurzaamheid en waardecreatie.

Waar te beginnen aan deze omvangrijke klus? Wat is van al die niet-financiële informatie op dit moment het meest urgent om daar een boekhouding voor in te richten om zo bij te dragen aan een duurzame strategie? Avans Hogeschool koos voor het rapporteren over CO₂-uitstoot. Dat heeft verschillende redenen. De urgentie van het klimaatprobleem is een. De behoefte van bedrijven om daar beter op te gaan sturen en zo ook daadwerkelijk de uitstoot terug te dringen is een gegeven. Maar ook is er het feit dat CO₂ een afgebakend begrip is en het Greenhouse Gas Protocol al heldere richtlijnen geeft hoe een organisatie de CO₂-uitstoot moet verbinden aan de verschillende activiteiten.

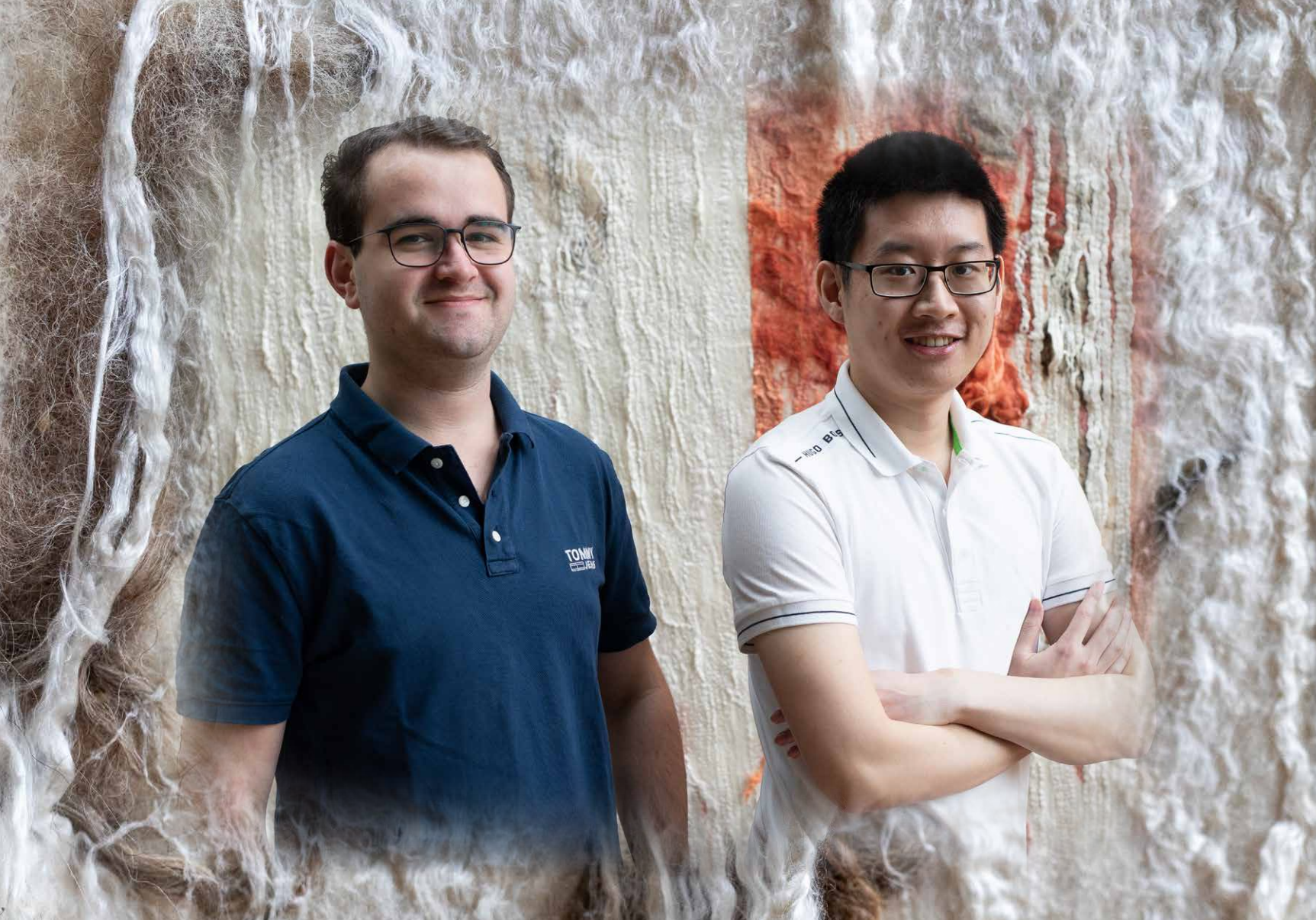
Maar ondanks de classificatie van CO₂-uitstoot via Scope 1, Scope 2 en Scope 3 (de CO₂-uitstoot gegroepeerd naar bronnen van uitstoot), was het voor de studenten een uitdaging om de CO₂-voetafdrukken van de bedrijven goed in kaart te brengen. Dat had ook te maken met het soort bedrijven waar zij aan de slag gingen. Behalve bij de eigen hogeschool, doken ze in de CO₂-boekhouding van de cateraars Albron en Hütten, de toeleverancier Dalco, de groothandel Sligro en bierbrouwer Swinkels. Deze vijf bedrijven in de agrifoodsector hebben een relatief bescheiden directe CO₂-uitstoot zoals energieverbruik voor productie en eigen vervoer, maar vooral een grote voetafdruk door de indirecte CO₂-emissies van de producten die ze inkopen bij andere bedrijven: vooral door vlees en melkproducten. We noemen dat de Scope 3 en het is deze dimensie van *carbon accounting* die de studenten de meeste hoofdbrekens heeft gekost. Want: wat is nu de CO₂-uitstoot van een specifiek ingrediënt? Kunnen we er wel op vertrouwen dat de CO₂-uitstoot van een kilo vlees ook werkelijk de uitstoot is of hebben we daar alleen maar een algemeen

getal voor afgesproken? Een cijfer dat je bij een gespecialiseerd bureau kunt kopen? Is dat gemiddelde getal wel van toepassing wanneer je bij de meest duurzame vleesboer koopt die je kon vinden?

Studenten kwamen er in hun onderzoek al snel achter dat 'hun bedrijven' niet over een gestructureerde of up-to-date boekhouding voor CO₂ beschikken. Dat was geen verrassing. We weten uit onderzoek van de grote accountantskantoren dat ook de duurzame voorlopers worstelen met een goed Management Informatie Systeem (MIS) voor CO₂. Er is door verschillende partijen software ontwikkeld om niet-financiële informatie als CO₂ in een boekhouding te verwerken, maar dan nog lopen ze aan tegen de vraag of het toekennen van een CO₂-waarde de werkelijkheid eer aandoet. De studenten hebben gewerkt met informatie van Milieu Centraal en andere platforms die voor de consument uitrekenen hoeveel CO₂ wordt uitgestoten met een vlucht naar Barcelona. Of wat een bakje aardbeien uit de kas aan CO₂ in zich draagt. Ook stortten ze zich op geavanceerde databases gebaseerd op Life Cycle Analyses (LCA's) van verschillende producten, zelfs op ingrediënteniveau.

Het afstudeeratier Carbon Accounting, zoals Avans deze eerste lichte van CO₂-accountants doopte, heeft voor de deelnemende bedrijven vele nieuwe inzichten opgeleverd. Ze gaven tijdens de presentatie in de Verkadefabriek in Den Bosch allemaal aan met de bevindingen van de studenten verder te zullen gaan. Voor het lectoraat heeft het afstudeeratier ook een belangrijk inzicht bevestigd: die CO₂-rapportage lijkt eigenlijk best veel op de gewone financiële boekhouding. Het bedrijfsleven gaat deze en komende lichten van jonge financiële professionals met hun zakelijke en gestructureerde kijk op informatieverzameling en -verwerking op duurzaamheidsgebied heel hard nodig hebben. Vanuit Europa komt er steeds betere wet- en regelgeving. Maar ook eindgebruikers beginnen steeds vaker te vragen: Wat is de CO₂-voetafdruk van dit product? Dat betekent dus ook dat opleidingen als Finance & Control en Accountancy veel meer duurzaamheid in hun curriculum moeten gaan meenemen. Want: als er een ding is wat we geleerd hebben van de coronacrisis is dat niet-financiële gebeurtenissen grote financiële effecten kunnen hebben. ➤

3 WEEK 30 | 2020

Vincent Hoskam (links) en Quang Tran: “De leveranciers van vlees en melk van cateraar Hutten hebben een veel lagere CO₂-uitstoot dan de algemene database aangeeft.”

VEGETARISCHE ROOKWORST IS GEEN VLEES

De twee CO₂-accountants ontdekten vreemde fouten in de manier waarop producten nu in productgroepen worden geplaatst. Dat levert foute CO₂-cijfers op. In hun scriptie schrijven ze: ‘Vegetarische rookworst is toegekend aan de categorie vlees, terwijl er geen vlees in zit en er wel een categorie vleesvervangers bestaat. Hierdoor kan het voorkomen dat aan bepaalde producten eveneens een te hoge of lage CO₂-impact wordt gehangen. De CO₂-impact van vlees is namelijk 22,71 per kg en dat van vleesvervangers is 4,12 per kilo. Hierin zit dus een groot verschil.’

LAMSVLEES HEEFT EEN ENORME CO₂-UITSTOOT

Een onderzoek als dat van deze twee jonge CO₂-accountants Tran en Hoskam levert feiten op die bijna niemand kent. Vraag een willekeurige Nederlander: welke dieren op de boerderij stoten de meeste CO₂ uit? Koeien? Kippen? Varkens? Weinig mensen zullen lammetjes als eerste noemen. En toch staat de productgroep lamsvlees bovenin de top 10 met een impact van 81,02 CO₂-uitstoot per kilo product. De nummer 2 runderrosbief heeft het cijfer 28,35 aan CO₂-uitstoot per kilo product. Ook de andere vleesproducten van de koe liggen ongeveer op dit niveau.

1	Lamsvlees	4	Runderbakklappen	7	Kalfsvlees
2	Runderrosbief	5	Runderbiefstuk	8	Classee (vis)
3	Rundergehakt	6	Hamburger	9	Filet Americain

Het onderzoek leidde tot meer bijzondere ontdekkingen. Bij de zuivelproducten is vooral kaas de boosdoener. Uiteraard ligt de CO₂-uitstoot bij groenten en fruit lager. In deze groep zijn vooral de (kas) aardbeien de uitschieter. Vanwege de verwarming van de kassen, veelal door aardgas.

chemisch proces bij te sturen is. Een koe die minder eiwitten in het voer krijgt, zal minder winderig zijn en minder broeikasgassen produceren.

Tran en Hoskam gingen aan het rekenen en stelden vast dat het vermoeden bij Hutten terecht was. De CO₂-impact van het door Hutten ingekochte vlees was maar liefst 32 procent lager dan de gemiddelde CO₂-impact. Ze gingen daarvoor te rade bij de twee belangrijkste leveranciers. Voor vlees is dat Henk Broeders uit Berkel-Enschot, voor zuivel Den Eelder uit Well. Broeders is officieel geen biologische boer volgens Tran en Hoskam, maar veel scheelt het niet. Het slachtvee staat op een potstal, waarvan het stro regelmatig wordt opgehoogd en om de tien weken weggehaald. De voeding van de stieren wordt door een rantsoen beperkt, met weinig krachtvoer en al helemaal geen soja uit Zuid-Amerika of de VS. De stieren krijgen zelfs reststromen te eten uit nabijgelegen fabrieken, zoals bierborstel uit een brouwerij. De boer wekt met zonnepanelen 7500 kWh aan energie op en verbruikt geen aardgas.

In hun scriptie ‘De impact van de juiste waardes’ geven de twee AVANS-afgestudeerden Hutten een advies mee. Omdat de afwijking voor vlees en soep zo groot is ten opzichte van de standaard CO₂-opgave, is het de moeite waard een Levens Cyclus Analyse (LCA) te laten doen. Misschien zelfs wel voor meer productgroepen. >

> Ingekochte CO₂-cijfers veel te hoog

Het is voor voedselbedrijven als cateraars niet te doen om voor elke productgroep apart de CO₂-voetafdruk te achterhalen. Daar worden dus cijfers voor ingekocht, om deze in een duurzaamheidsverslag te kunnen verwerken. Een bureau specialiseert zich daarin en levert tegen vergoeding getallen aan: de Agri-footprint database van Blonk Consultants.

Maar kloppen die ingekochte ‘gemiddelde’ cijfers wel? Als je je belangrijkste leveranciers dichtbij de productielocatie hebt uitgekozen, om de keten zo kort mogelijk te houden? En wanneer je weet dat deze veeboer en zuivelboer heel milieubewust werkt?

Cateraar Hutten had al veel langer het vermoeden dat de werkelijke CO₂-emissie lager zou moeten zijn dan de ingekochte standaardgetallen. Het was dan ook de belangrijkste opdracht aan de twee studenten accountancy Quang Tran en Vincent Hoskam om dit uit te zoeken. Geen makkelijke klus. Een cateraar als Hutten heeft 156 productgroepen in het assortiment.

De twee aankomende accountants selecteerden dus eerst de drie productgroepen met de grootste CO₂-impact. Na desk- en fieldresearch hielden ze een goed behapbare selectie over. Het zal niet verbazen dat vlees in deze selectie bovenaan de lijst kwam te staan, samen met zuivel en soep. Samen zijn deze drie producten goed voor 55,36 procent van de inkoop van Hutten en 22 procent van de totale CO₂-uitstoot.

En waar zit bij vlees en melk de grote boosdoener aan CO₂-uitstoot? Dat blijkt door ‘pensfermentatie’ te komen. Het is een chemisch proces in de magen van de koe dat voor winden en boeren zorgt. Kritiek hierop vanuit de samenleving en de politiek is voor boeren aanleiding om op hun reusachtige trekkers te stappen om medeburgers daarmee te intimideren. De meest radicale boeren willen domweg niet weten dat ook in een koe een

› De CO₂ van een veggieburger

In de supermarkt zul je de naam Dalco niet vinden. Toch liggen er heel wat producten van deze ‘maaltijdmaker’ in de schappen, vooral in het vak van de vegetarische burgers en schnitzels. De supermarkt heeft het eigen label op de ‘veggie patties’ gezet, de platgeslagen hamburgers met alleen plantaardige bestanddelen. Zo blijft de bijzondere geschiedenis van dit bedrijf verborgen, dat in 1975 begon als slagerij in het centrum van Oss. Het familiebedrijf produceert op de locatie Oosterhout zelfs veganistische maaltijdcomponenten waar geen enkel dierlijk bestanddeel aan te pas komt: ook geen melk of eiwitten.

Dalco wilde graag de CO₂-voetafdruk van het bedrijf in kaart hebben. Veronica Aguilos en Tahis Marti gingen aan de slag en rekenden zelfs de indirecte CO₂-uitstoot uit. Dat was nog de lastigste klus, want deze CO₂-emissiefactoren zijn niet openbaar, niet gestandaardiseerd, noch geharmoniseerd. De CO₂-accountants kwamen uit op een totale CO₂-uitstoot van 7.934 ton in 2019. Omgerekend is dat 1 ton per m². Ze ontdekten ook dat de top 10 van ingekochte producten samen goed waren voor een CO₂-uitstoot van 57 procent. En de populaire ‘veggie pattie’ uit het assortiment bleek veruit de hoogste uitstoot te veroorzaken.

Dalco kreeg niet alleen inzicht in de producten met de grootste voetafdruk, maar de twee studentes gaven ook advies over de vervolgstappen. In hun eindrapport schrijven ze: ‘Op basis van het resultaat van dit onderzoek wordt aanbevolen dat Dalco primaire data verzamelt en registreert voor de CO₂-footprint van zijn gebruikte ingrediënten. Hiermee zal de CO₂-uitstoot van alle ingekochte ingrediënten en de CO₂-footprint van zijn producten accurater berekend kunnen worden. Hiervoor heeft Dalco de samenwerking van zijn leveranciers nodig. Het effect hiervan is dat deze leveranciers aan hun eigen leveranciers gaan doorvragen. Uiteindelijk zal de hele distributieketen van Dalco betrokken zijn en zullen ook andere bedrijven aan hun eigen CO₂-boekhouding beginnen. Als daarna blijkt dat deze leveranciers alsnog geen CO₂-footprint van hun producten kunnen leveren, wordt aan Dalco geadviseerd om een adviesbureau zoals Blonk Consultants of andere deskundigen voor dit vraagstuk in te schakelen. Tevens wordt aangeraden om de CO₂-boekhouding te integreren met het huidige boekhoudstelsel met behulp van IT-experts die hiermee ervaring en kennis hebben. Wanneer Dalco de CO₂-boekhouding in orde heeft, wordt geadviseerd om vervolgens tastbare CO₂-reductiedoelstellingen op te stellen. Om deze doelstellingen te behalen, moet Dalco specifieke en concrete maatregelen nemen’. Voor een bedrijf dat al zo met duurzame voeding bezig is, moet dat een stevig advies zijn. Het productieproces van Dalco voorkomt nu al minder afval en uitval. Doordat Dalco zijn plastic afval laat recycleren, wordt de afvalstroom gehalveerd. Daarnaast gebruikt Dalco restwarmte uit de productie om het kantoor in

Oss te verwarmen. Bij het inkopen van zijn producten, let het bedrijf goed op dierenwelzijn, gezondheid en milieu. Daarom eist Dalco dat de ingekochte producten aan de gewenste kwaliteitsniveaus voldoen. Om dierenwelzijn te garanderen koopt Dalco vlees in bij erkende organisaties en beschikt Dalco over het ‘Beter Leven’ certificaat voor kip. Dalco is ook lid van Stichting Weidegang, die het productieproces, transport en verwerking van weidemelk waarborgt. Jaarlijks laat het bedrijf zich bovendien certificeren door de verschillende normen die de overheden van verschillende landen eisen als bewijs van duurzaamheid, zoals BRC- en RSPO-certificaten; het laatste keurmerk garandeert duurzame palmolie.

HEFTIGE CONCURRENTIE IN DE VEGETARISCHE MARKT

Bij het in kaart brengen van de concurrentie in de vegetarische markt ontdekten Aguilos en Marti hoe belangrijk het voor Dalco is om de CO₂-uitstoot op productniveau aan de klanten door te kunnen geven. Ook al is deze markt niet ouder dan tien jaar, er is al een groepje stevige concurrenten: Vivera, De Vegetarische Slager (Unilever), Tivall (Nestlé), Quorn en Valess (FrieslandCampina).

De twee onderzoekers verwachten dat door de aankondiging van Quorn om de CO₂-label aan zijn producten toe te voegen, andere bedrijven in de markt gedwongen worden om hetzelfde te doen. Doordat de afnemers in grote hoeveelheden inkopen bij Dalco, hebben zij een sterke onderhandelingspositie. Maar ook de leveranciers hebben macht. Het bedrijf zit dus in de keten ingeklemd. Grote bedrijven zoals Unilever zullen zorgen dat deze groeiende nichemarkt aan vegetarische producten met een stijgende vraag concurrerender wordt. Ook de consument eist steeds meer transparantie. Aguilos en Marti citeren een rapport van de Rabobank waarin bovendien wordt voorspeld dat de voorkeur voor lokaal geproduceerde producten stijgende is. Maar consumenten willen ook steeds vaker weten hoe een product gemaakt wordt en wat de impact van deze productie is op de directe omgeving, het klimaat en de natuur.

DE 3 SCOPES VAN EEN CO₂-METING

Aguilos en Marti pasten bij Dalco de zogenaamde 3 scopes toe, waarmee een bedrijf de totale CO₂-uitstoot volgens het Green-House Gas Protocol kan invullen.

Scope 1: Gaat vooral over gebruik van aardgas, bijvoorbeeld om de productiehal en het kantoor te verwarmen, maar ook voor het opwarmen van olie in de bakoven. Daarnaast valt in deze groep het brandstofgebruik van voertuigen, zoals benzine en diesel. Tenslotte vallen ook de koelvloeistoffen om producten in te vriezen binnen deze categorie. Bedrijven die hun aardgasgebruik weten te beperken, kunnen deze post sterk verkleinen.

Scope 2: Hierin wordt de hoeveelheid ingekochte elektriciteit in kaart gebracht. Wanneer het mogelijk is een eigen windmolen te exploiteren of zonnepanelen op het bedrijfsdak te plaatsen, kan een onderneming ook deze scope heel ver terugbrengen, of zelfs tot nul reduceren.

Veronica Aguilos (links) en Tahis Marti: “Blijven doorvragen naar CO₂-cijfers bij de leveranciers van grondstoffen en ingrediënten, want de druk van de afnemers van maaltijden om die cijfers door te geven aan de consument wordt ook steeds groter.”

Scope 3: Is de lastigste, want voor het terugbrengen van deze CO₂-post is medewerking met externe partijen zoals ketenpartners nodig: leveranciers van grondstoffen, ingrediënten, maar ook verpakkingen. In deze groep valt ook de CO₂-uitstoot veroorzaakt door zakenreizen, afval, woon- en werkverkeer en transport naar afnemers.

MILGRO TOONT CO₂-UITSTOOT AFVAL

Hoe weet je nu hoeveel CO₂-uitstoot je afval veroorzaakt? Ook daar bestaat al een meetmethode voor, ontwikkeld door Milgro, een van de koplopers in het netwerk van MVO Nederland. Per soort afval en afvalverwerkingsmethode is een CO₂-emissiefactor te zien die in de min of in de plus staat. De min is een besparing op CO₂-uitstoot oftewel een negatieve of vermeden CO₂-uitstoot. Dat zijn cijfers waar accountants mee kunnen rekenen in een (duurzaam) jaarverslag. Bij een voedingsproducent als Dalco is de grootste post met 65 procent vet, water en slib. De twee studentes waarschuwen in hun scriptie om heel goed op te

letten of het oude frituurvet een nieuw leven krijgt, bijvoorbeeld als brandstof. In dat geval moet voorkomen worden dat de CO₂-uitstoot dubbel in de boeken komt te staan: *double accounting*. Het is een lastige, omdat bedrijven afhankelijk zijn van correcte cijfers die meegenomen moeten worden in de hele keten.

ZONNEBLOEMOLIE VEROORZAAKT MEESTE CO₂-UITSTOOT

Bij een maaltijdenproducent als Dalco blijkt de ingekochte zonnebloemolie veruit de grootste CO₂-uitstoot binnen het ingekochte assortiment te vertegenwoordigen: 66 procent zelfs. Dat is drie keer zoveel dan soja-eiwitten. Uien leveren nauwelijks uitstoot op. Witte rijst ook niet. In alle gevallen is uitwisseling van gegevens in de keten nodig om een correcte CO₂-boekhouding te kunnen voeren. De meeste leveranciers aan voedingsbedrijven moeten hier echter nog aan beginnen. Kwestie van blijven doorvragen, adviseren de twee CO₂-accountants. >

Gert Peters (links) en Lars van Wijk: “Keurmerken maken het voor Sligro mogelijk voor vis en visproducten de CO₂-uitstoot te achterhalen.”

De waarde van de scriptie van deze twee CO₂-accountants zit hem dan ook vooral in het structuur aanbrengen van hoe en welke gegevens opnieuw en zorgvuldig verzameld moeten worden. Een praktijkvoorbeeld is het ‘verzamelingsproces van gereden kilometers’: ‘De gereden kilometers worden geregistreerd door de chauffeurs van de betreffende vrachtwagens. Het gaat hier dan alleen om het transport ten behoeve van de bezorging aan klanten en de bevoorrading van zelfbedieningslocaties. Voordat zij aan hun rit beginnen, moeten zij de kilometerstand ingeven in hun PDA. Vooraf is aangegeven welke route de chauffeurs dienen te rijden. Zij mogen hier alleen van afwijken als hier voldoende reden voor is, zoals een file ontwijken die meer oponthoud veroorzaakt dan de nieuwe route. Aan het einde van de dag wordt de kilometerstand ingegeven. Wanneer de betreffende vrachtwagen voor onderhoud naar de garage wordt gebracht, wordt ook de kilometerstand geregistreerd, om zo een controle uit te voeren. De ingevoerde kilometerstanden worden gestuurd naar het centrale systeem waar hier een overzicht van wordt gemaakt. Gereden kilometers die niet voor Sligro zijn, worden buiten beschouwing gehouden. Deze worden in rekening gebracht bij de transportmaatschappij. De gereden kilometers worden maandelijks verwerkt per groep en vergeleken met eerdere periodes. Het aantal kilometers wordt omgezet naar verbruikte liters diesel. Die hoeveelheid diesel wordt vervolgens weer via vaste emissiefactoren omgezet naar CO₂-emissie. Deze waarde is onderdeel van het totaal dat wordt gepresenteerd in het jaarverslag.”

In de scriptie doen Peters en Van Wijk de suggestie om bij het handmatig aflezen van de kilometerstanden ‘het vierogenprincipe’ toe te gaan passen. En dan ook graag op hetzelfde moment van de maand. Twee personen kijken ernaar en tekenen ook beiden af. Het boekhoudkundig proces kan ook veiliger, door spreadsheets van een wachtwoord te voorzien.

Het leidt tot een algemene aanbeveling, ten aanzien van verbetering van de assurance. “Registreer facturen en eindafrekeningen van alle scope 1- en 2-activiteiten (zie kader over Scope, red.). Deze ondersteunen de accountant, met name tijdens zijn gegevensgerichte controles. Ga samen met een controller in gesprek ten aanzien van het proces voor de verzameling van de gegevens. Deze kan niet alleen adviseren waar gaten zitten in het proces, maar kan ook een handboek opstellen ten aanzien van deze processen. Ga over tot het uitvoeren van een *audit readiness check* na het verbeteren van de informatiestromen. De accountant/adviseur kan dan aangeven of het proces voldoende is om te laten controleren en te gebruiken voor een beoordelingsverklaring’.

Als toegift krijgt Sligro het advies toch vooral de medewerkers te betrekken in het proces van verduurzaming. ‘Sommige medewerkers zouden graag zien dat een aparte rapportage over duurzaamheid wordt gemaakt voor werknemers’. Het thema kan ook een plek krijgen in het werkoverleg.

› Tweede generatie CO₂-boekhouding

Een CO₂-boekhouding kan verouderen. Wat tien jaar geleden keurig was, blijkt vandaag niet accuraat meer te zijn. Voor de groothandel Sligro brachten CO₂-accountants Gert Peters en Lars van Wijk een route in kaart om te komen tot een ‘betrouwbare en vergelijkbare’ rapportage. Systeemgerichte controle dus. Want: wat heb je aan CO₂-getallen wanneer je niet weet hoe je het doet ten opzichte van andere bedrijven?

De beursgenoteerde Sligro Food Group (SFG) rapporteert als sinds 2010 zijn CO₂-emissie. Sindsdien is de behoefte bij stakeholders toegenomen naar ‘relevante niet-financiële rapportages’. Ook is er toenemende wet- en regelgeving op dit gebied. De huidige Europese wet- en regelgeving omvat rapportage-eisen ten aanzien van niet-financiële informatie, ook al wordt deze niet overal strikt nagekomen. De Europese Commissie werkt dan ook aan verbetering. Net als andere grote bedrijven begon ook Sligro met het verzamelen van de CO₂-uitstoot van gas, elektriciteit en transport. Om compleet te zijn moet ook Sligro zien te achterhalen wat het CO₂-gehalte is van ingekochte producten. En dat zijn er nogal wat, voor deze succesvolle groothandel.

UIT HET ROOD MET CLAUDY JONGSTRA

De zes afgestudeerde CO₂-accountants poseerden voor een schitterend wandkleed, dat kunstenaar Claudy Jongstra in 2009 voor de Verkadefabriek in Den Bosch ontwierp. Gemaakt van vervilt wol van eigen Drentse schapen met natuurlijke pigmenten is het vooral de donkere toon rood die opvalt. En dat is nou net de kleur waar ook boekhouders heel alert op zijn. Verlies! Ook de nieuwe generatie accountants die bedrijven in het wit willen krijgen, symbool voor een lage CO₂-uitstoot en klimaatneutraal produceren. De voorbeeldig duurzaam werkende Jongstra stond alweer lang geleden op de cover van P+. Haar kleden hangen in gebouwen wereldwijd, zoals musea, kantoren en ambassades. Ze levert de laatste tijd ook aan internationaal vermaarde fashion designers. Jongstra was in 2019 Visual Artist of the Year.

Website

[Claudy Jongstra](#)

KEURMERKEN MAKEN CO₂-UITSTOOT KETENS INZICHTELIJK

Interessant aan de scriptie ‘CO₂ inzichtelijk’ is de vraag welke ketens van productgroepen deze informatie al het beste in kaart hebben gebracht. Hier enkele typeringen uit het rapport.

- ✦ Diepvries, vleeswaren, zuivel en tapas: ‘Heel moeilijk’.
- ✦ Vis en visproducten: ‘CO₂-gegevens verwerkt in keurmerken’.
- ✦ Boter, kaas en eieren: ‘Inzichtelijk, ook door keurmerken, juiste informatie beschikbaar’. ■

Website

[Avans Sustainable Finance & Accounting](#)

-
- ✦ TEKST MARLEEN JANSSEN GROESBEEK EN JAN BOM ✦ FOTOGRAFIE P+
 - ✦ ART DIRECTION BUREAU BOUDEWIJN BOER EN STUDIO 10
 - ✦ UITGEVERIJ ATTICUS BV ✦ WWW.P-PLUS.NL